

MARIBORSKI

Političen list.

Državna licejska knjižnica
v Ljubljani.

Naročnina znaša:

2 dostavljanjem na dom ali po pošti K 10.— mesečno.
četrtletno K 30.—.
Če pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 9'50. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik popoldne.

Posamezna številka stane 60 vin.

Uredništvo in uprava:

Mariborska tiskarna (Jurčičeva ulica št. 4.)

Telefon uredništva št. 276, uprave št. 24.

Leto III.

Maribor, petek 11. junija 1920.

Št. 128.

Albanci oblegajo Valono.

Volilni red dovršen. — Klerikalci proti kancelarparagrafu. — Giolitti sestavi novo vlado.

Turčija.

Ena za drugo so podpisale svojo obzodbo centralne države s katerimi je bila antanta celih pet let neizprosen boj, ki ga je končno odločilo naše orožje v Macedoniji. Na Balkanu je vojna začela in na Balkanu je tudi končala, na Balkanu je bila odločena. In čudno, na Balkanu se bo tudi končala mirovna konferenca.

Najprej je prišla na zatožno klop Nemčija, za njo Avstrija, Bolgarska, Madžarska in v najbližjih dneh pride še poslednja — Turčija. Kakor je povzročila Turčija v vojni mnogo neprilik, tako jih je povzročila tudi pri sklepanju miru. Turško vprašanje je bilo za mirovno konferenco trd oreh, katerega še do danes ni popolnoma pregrudila. Nekaj časa je izgledalo kakor da hoče mirovna konferenca Turčijo popolnoma izbrisati iz zemeljskega površja, sedaj pa je končno obveljal sklep, da se Turčijo še nadalje ohrani pri življenju, samo, da se jo precej zmanjša ter jo potisne v tesne okove iz katerih se ne bo mogla tako zlepa zganiti.

Država in umetnost.

Te dni slavi na Češkem v mestu Pisku pesnik Adolf Heyduk svojo 85. letnico. Heyduk je torej nekako iste starosti kakor naš Stritar. Kar se tiče pomena, je bil Stritar mnogo večje važnosti za nas, nego Heyduk za Čehe. Od leta 1870. se je oglašal pesnik Heyduk v češki literaturi s svojimi drobnimi pesnimi in tekom let je izdal lepo vrsto pesniških zbirk; najboljša knjiga je zbirka »Cimbal in gosle«, kjer jako dobro uporablja slovaške motive. Sicer Heyduk ni stal v ospredju, hodil je svoja pota, po poklicu je bil profesor risanja na realki v Pisku. Domače mesto ga je spoštovalo in je bilo ponosno nanj. Heyduk je s pesnijo pozdravil svobodo svojega naroda in je danes najstarejši češki literat. Te dni je slavil svojo 85. letnico.

Predsednik Masaryk se je peljal v avtomobilu iz Prage v Pisek, da čestita staremu pesniku. Z njim se je peljal minister prosvete Haberman, pesnik Machar (sedaj generalni inšpektor armade) prof. Vrtina i. dr. V mestu Pisku so se vršile velike slavnosti pesniku na čast. Realka, na kateri je bil Heyduk profesor, je dobila sedaj njegovo ime. Prezident Masaryk se je peljal k pesniku v hišo, tam ga je pozdravila pesnikova žena

Carigrad ostane še nadalje turški, toda le pod pogojem, da bo Turčija vestno izpolnjevala vse naloge, ki ji jih nalaga mirovna pogodba. Poleg tega pa bo to mesto pod stalno kontrolo antantnih čet. Turki bodo smeli imeti v Carigradu in sploh na tej strani Bospora samo 500 vojakov. Dodekaneško otočje pripade po večini Grški, deloma pa tudi Italiji. Smirna z zaledjem pa postane samostojna država pod grško nadoblastjo. Imela bo tudi svoj lasten parlament, ki bo imel čez pet let pravico, da se izrazi, ali naj ostane Smirna še nadalje samostojna država, ali pa naj se združi povsem z Grško.

Od Turčije se odcepijo nadalje Palestina, Sirija, Hedžas, Arabija, Mezopotamija ter Armenija, deloma popolnoma, deloma pa samo polovično, tako da bodo v resnici samostojne, na videz pa pod turško nadoblastjo. Ta nova Turčija, ki ne bo več evropska država, čeprav bo posedala Carigrad, bo štela približno devet milijonov prebivalcev od katerih bo 6 milijonov in 700 tisoč muslimanov, dva milijona in 300 tisoč pa drugovercev. Spoštovati bo morala narodnost in versko prepričanje, ki bo popolnoma

in prezident je osebno čestital pesniku. Istotako drugi zastopniki vlade. (Pesnik Machar je šaljivo dodal, da so zdaj generali postali pisatelji, pesniki pa generali). Pozneje je prezident Masaryk na županov pozdrav odgovoril sledeče: »Pri svojem prihodu na Češko sem imel priliko zahvaliti se pisatelju Jirasku za njegovo veliko življensko delo, danes pa častim Heyduku k njegovemu velikemu delu. S tem, da sem počastil našega najstarejšega pesnika, priznavam, da sem hotel s tem reči, da bi država brez temelja literature in umetnosti ne bila država«.

Te besede velikega češkega misleca so pomenljive tudi za nas. Kultura je temelj države in umetnost je vir te kulture. Kako pa kaj naša vlada misli o tem? Za Stritarja zbirajo dobri ljudje darove. Upajmo, da ga bodo rešili lakote — saj bo naša država izvozila več tisoč vagonov žita. Razmere naših pisateljev so znane. Bore se za življenje. Vlada ni dala doslej niti enemu primerne službe. V Srbiji, pravijo, je v tem oziru boljše. Pri nas je še vse, kakor v Avstriji. Ko bi malo pogledali v svet, bi videli, da drugod drugače skrbe za delavce ki s svojim delom tvorijo narodno kulturo. Zato se nam zdi poset prezidenta Masaryka pri pesniku Heyduku važen in njegove besede bi si lahko vzeli tudi jugoslov. državniki za zgled.

svobodno. Vojaštva ne bo smela imeti nika-kega, razen nekako teritorialno milico za vzdrževanje reda in miru.

Turčijo bo do podpisa mirovne pogodbe težje pripraviti nego je bilo ostale države. Razni pravoverni turški elementi še mislijo ne na podpis, ampak zbirajo na skrivnem čete ter organizirajo splošen upor. Zadnje čase je prišlo med temi četami ter med antantnimi posadkami do hudih in krvavih spopadov, ki so sprva končali zmagoslavno za Turke, pozneje pa so dobile antantne čete znatna ojačenja in Turki so bili znova poraženi. Toda samo to še ne bo izdalo. V Turčiji se bo prelilo, predno bo dosežen popoln mir, še mnogo krvi, toda če se ne zgodi kaj nepričakovanega, bo tudi Turčija končno prej ali slej morala podpisati mirovno pogodbo ter se udati v svojo usodo. Kajti če so podpisale vse druge države, bo brezdvomno morala tudi Turčija.

S tem pa bo podpisana poslednja mirovna pogodba ter zaključena najgroznejša morija, kar jih je doživel človeški rod od svojega početka skozi sva tisočletja do danes. Ko bo podpisana še ta poslednja mirovna pogodba, ko bo zaključena vsa tragedija, potem bomo lahko pregledali vse, kaj je pustila, kaj je uničila in kaj je na novo rodila svetovna vojna. Napravili bomo bilanco, ki bo v marsikateri postavki žalostna.

Na podlagi te bilance bo potem svetovna politika gradila nove čase, nove zapletljive konflikte in vojne.

Odgovor

gosp. dr. Leskovarju na pismo v „Straži“ od 4. junija.

Z ozirom na obrekovalne napade, s katerimi me je po kratkem molku pričela „Straža“ meseca maja ponovno osrečevati, sem Vam 1. junija pisal obširno pismo, v katerem sem reagiral na te lažnjive napade, v nadi, da kot poštenjak te vesti, kot neresnične popravite. Tega doslej niste storili, pač pa ste napisali v „Straži“ od 4. junija nekaj odgovor na neke notice v „Mariborskem delavcu“.

V tem pismu ste neženirano najin pogovor po svoje prikrojili z blagim namenom mene osmešiti. Dasi jaz nikoli nisem tega pogovora, katerega ste mi po Vašem zatrdilu milostno

blagovolili dovoliti, smatral kot kak važen „državni pogovor“, temveč sem ga smatral med olikanci samoobsebi umevnim, sem bil vendar prepričan, da Vas kasneje ne bo strah tega, kar ste govorili.

Le zato, da se mariborske javnosti ne bo na infamen način slepilo in ne zato, da branim svojo čast („Straža“ mi je ne more nikdar vzeti), sem se odločil, da tudi jaz javnosti opišem ta pogovor.

Pogovor ob oddaji magistrata je bil tale: dal sem Vam ob slovesu zagotovilo, da sem za časa svojega uradovanja nepristransko uradoval, da pa so vsled brezprimerno nizkotnih notic v „Straži“ in „Malih Novicah“ nastala umetna nasprotstva in da Vas prosim oproščenja, če sem pri svojih odgovorih na te napade nehote Vas ali koga drugega žalil. Na te moje že preveč koncilijantne besede, ste Vi skoro dobesedno odgovorili, da sedaj že čisto drugače sodite o mojem delovanju kot doslej in da Vam je bilo že tretji dan ko ste prevzeli urad, žal za kritike, ki ste jih rabili proti meni v sosvetu. Sklenili ste Vaš odgovor z željo, naj bi se Slovenci v Mariboru osebno bolje spoznavali ker potem bi bilo vse lepše! Doslojno citirati svojih ali Vaših besedi mi pa pri najboljši volji ni mogoče. To je mogoče le Vam, ki ste čisto mirno napisali in debelo podčrtali, da sem rekel, da sem prišel „ob pamet“ radi napadov Vašega lista! Besede „ob pamet“ katero ste si kratkomalo izmislili, vem, da nisem rabil. Da ste opazili pri meni ob slovesu ginjenost, me zelo veseli, saj sem se zavedal, da sem v hudih časih požrtvovalno in nesebično vodil svoj urad. Da tudi tega Vi ne razumete, je umevno in Vam ne smem zameriti, saj Vas je, kakor vsak ve, k prevzetju magistrata silil le ukaz, da čim prej odkrijete moje „lumparije“ in strankarske namene. Naravnost smešna pa je Vaša trditev, češ, „da ste prekinili z menoj vsako osebno občevarje“. Konstatiram, da razumradno (sosvet, oficijelna veselica, ofic. poset) sploh nisem bil deležen te visoke časti, da bi z Vami občevar in vsled tega tudi o prekinjenju osebnega občevarja ne more biti govora. Povem Vam, da s takimi neokusnimi napadi ne bodele imeli sreče, kakor jih tudi „Straža“ ni imela, ko je za časa mojega uradovanja v Mariboru neprestano ščuvala in me psovala. Ta list me je imenoval slabšega kot zadnjega cestnega po-metača, in čudil se je, kako more sploh še pošten človek z menoj v uradu delati! In kakšen je bil efekt? Bil sem 14 mesecev vladni komisar in vsi gospodje sosvetovalci so do konca z menoj sodelovali. In kako je sedaj? Brez takih prijaznih časopisnih opominov so Vam tekom dveh in pol mesecev že štirje g. sosvetovalci pokazali hrbet in izstopili iz sosveta! —

Sapienti sat! ...

Ljubljana, 7. junija 1920.

Dr. Vilko Pfeifer.

V nedeljo vsi v „Ljudski vrt“ na prvi dan naraščaja sokolskih društev!

Dnevne vesti.

Himen. V Rušah se je poročil dne 6. junija t. l. učitelj gospod Davorin Lesjak z gđč. Elico Sernčevo, trgovčevo hčerko iz znane Maroltove rodbine. Bilo srečno!

Gospodarstvo v Jugoslaviji. Pod tem naslovom je napisal Božo Lovrič v „Nar. Listih“ lep članek, kjer pove mnogo resnice

o našem neumnem gospodarstvu. Tako vsaj svet izve o naših krasnih razmerah. Človek je lahko tepec — v Jugoslaviji postane minister. Pisatelj je minister za agrarno reformo — in celo narodni izdajalec je prišel na ministrski stolček. Iz države izvažamo žito, seme pa smo šli kupiti na Češko. Zato je valuta komaj višja od nemško-avstrijske. Itd. Naše nezdrave razmere bude zanimanje po svetu. Ali bodo najnovejši poskusi dokazali, da smo bili samo začasno nezmožni, ali se bomo res poboijšali; to je vprašanje bližnje bodočnosti.

Dr. Veble doma? Še ni dolgo, kar smo v klerikalnih listih čitali, da je klican na orožno vajo. Naznanil je takrat urbi et orbi, kam je oddal svoje pravdne spise in s tem opozoril na svojo eksistenco. Kmalu nato smo zopet čitali da je namesto starega pošteniaka Koplča imenovan za gerenta pri Sv. Lenartu in smo si takoj mislili, da je gerentstvo zelo prijetna naprava, če se hoče človek izogniti nekomodnim državljanjskim dolžnostim. Pri Sv. Lenartu smo na to že navajeni, kajti tudi župan Sollag je bil med vojno nenadomestljiv. Z veseljem smo se prepričali iz „Straže“, da je dr. Veble v resnici doma in ima mesto orožne vaje važen opravke v tem, da krade čast g. Koplču. Kakor rečeno, gerentstvo je lepa reč.

Pesnik Stritar se baje meseca avgusta vrne v domovino. Primerno bi bilo, da bi ga Maribor na meji domovine sprejel, kot se spodobi.

Za slovansko bogoslužje. Kakor poročajo listi, je papež ugodil želji češke duhovščine, da se sme rabiti v cerkvi slovansko bogoslužje. Znano je, da je tudi na jugu močno reformno gibanje med duhovščino, posebno na Hrvatskem in v Dalmaciji. Na Reki pa je cela revolucija in je že mnogo ljudi prestopilo v pravoslavje. Med slovensko duhovščino ni nikakega reformnega gibanja, dasi na tihem marsikateri duhovnik soglaša z modernimi zahtevami svojih tovarišev. Jugoslovanski škofje so se izrekli za slovansko bogoslužje. Njih zahteve pa niso bile tako odločne, kakor češke, zato papež o tem menda še ni odločil. V južnih krajih je namreč slov. bogoslužje stvar, ki se dotika rimske latinske cerkve. Drugod javnost podpira zahteve duhovnikov po narodnem jeziku v cerkvi, pri nas pa je zato malo zanimanja.

Jugoslovanski podčastniki in kavarne „Union“. Vsled ugovora ge. lastnice kavarne „Union“, češ, da naše poročilo ne odgovarja resnici, smo se informirali na pristojnem mestu. Kar smo zvedeli, presega celo vsebino našega poročila. Proti koncu generalnega štrajka, ko so naši vojaki prihajali s Koroške, sta sedela v predmestni kavarni „Union“ med drugim tudi dva gospoda Slovence (eden izmed njih je znan odbornik NSS, drugi je bil njegov svak). Pri sosednji mizi je sedelo 5 do 6 vojakov v ženski družbi. Ko sta Slovenca pričela z natakarcio razgovor, so se podčastniki oglasili s prepovedjo: „Hier wird nicht windisch gesprochen!“ Na ugovor presenečenih dveh slovenskih gostov, češ, da bi ravno naši jugoslovanski vojaki v tem oziru morali dajati lep vzgled, nikar pa da bi ravno oni v jugoslovenskem Mariboru Slovincem zabranjevali govoriti slovenski, so podčastniki zavrnil: „Wir haben zwar unserem König geschworen, bleiben aber deutsch und dulden nicht, dass hier windisch gesprochen wird!“ Ta nastop je izzval pozornost, slovenska gosta sta zahtevala plačati, prišla je k mizi ga. lastnica (ali najemnica?) kavarne sama in slovenska gosta pogovarjala nemški, češ, ona ne more nič zato, v kavarno pridejo pač različni ljudje. Na ugovor slovenskih gostov, da ima vsak gost svojo pravico govoriti kakor hoče, in si Slovenec v Mariboru kaj takega ne more pustiti dopasti, so se vojaki dvignili in se s stolci in bajoneti pripravili za očitno dejanski napad. Tej surovi sili in premoči sta se slovenska gosta morala umakniti in sta odšla. Pri tem opisu dogodka vztrajata oba priza-

deta gospoda. Stvar bi prišla že takrat v javnost, toda ravno prejšnji dan je vojaška cenzura v „Novi Pravdi“ konfiscirala dva temu slična dogodka, enega iz nemške kavarne „Rathaus“, drugega od nekega jugoslov. častnika, ki je bil v civilu aretiran, ker je na Koroški cesti baje vojake zmerjal s „serbische Hunde“.

Kje so vžigalice? Pred dobrim mesecem so bile naše oblasti obveščene, da hodi par temnih eksistenc okoli naših trgovcev ter jih prigovarjalo, naj umaknejo zaloge vžigalic iz prometa in s tem polagoma pritisknejo na zvišanje cen. Eden teh falotov, stanujoč blizu frančiškanov, si je sam napravil primerno zalogo v svojem stanovanju. Ne vemo, ali so tega lopova prijeli, tudi ne vemo, ali so se dali naši trgovci res zavesti v to ostudno špekulacijo, vemo pa, da je od tistega časa pričelo res pomanjkanje vžigalic na vsem trgu. Bilo bi dobro, ako bi se katera poklicanih oblasti za to zadevo resneje zanimala.

Generalni štrajk — kadilcev. Kakor čujemo, nameravajo naši kadilci napram zopetnemu podraženju tobaka vprizoriti organizirano stavko in sicer na jako radikalni podlagi: nihče ne sme kupiti podraženega tobaka; kdor bo zasačen pri kajenju, bo rad ali nerad moral ugasniti; vpelje se kontrola, da se po verižništvu v javnih lokalih itak nedovoljeno veriženje s tobakom ustavi in razpečevalci strogo kaznujejo. Program je res radikalen, če bo tudi izvedljiv, to je seveda drugo vprašanje. Gotovo pa je, da se bo našlo mnogo dosedaj strastnih kadilcev, ki bodo državnemu oderuštvo račune prekrizali.

Vina preveč — po 40 K. Iz klerikalnih listov izvemo, da je vina pri nas še toliko, da ga moramo izvažati, če bi ga le imeli kam. Čudno! Še pred dvema mesecema ni bilo po vseh Slovenskih gorah niti 10 hektolitrov vina na prodaj. In zdaj ga je naenkrat preveč. Ali se je zadnji preobili dež preblagoslovil v vino? In cene — padajo? Da, padajo strašno, pa ne cene, marveč prevroči častilci vina, ki je baš zdaj ob splošnem padanju cen tudi že po vaseh narastlo na 40 K — hvala Bogu da pa samo po nekaferih gostilnah, kamor najraje zahajajo reprezentanti zakonov, ki strogo prepovedujejo tako preočitno zločinsko oderuštvo.

Radgona. Tiho in mirno, kakor da se ne godi nič posebnega zapuščamo te dni Radgono. „Murska Straža“ je te dni posvetila temu dogodku primeren članek, ki opozarja na nekatere važne stvari, dvomimo pa, da bi naša vlada poskrbela za to, da odnesemo s seboj vsaj to, kar je naše. V slovenski javnosti zaradi tega ni razburjenja, ker morajo stranke pred vsem misliti na se in nimajo časa dvigniti svoj protest proti temu, da izgubimo to važno mesto ob severni meji. Nemci se bore za vsako vas, za vsakega človeka, mi pa puščamo cela mesta v tujih rokah. In vendar glede Radgone ni dvoma, da leži na slovenskih tleh. Takoj pri vходу zapazite stari del trdnjave, ki se imenuje „Tabor“. Ta „Tabor“ so postavili slovenski ljudje. Mesto je polno zgodovinskih zanimivosti, ki kažejo, da je bila stara Radgona od nekdanjega važnega središča celega okraja in da je bila pod nemškim navalom ponemčena. Na pokopališču so še sveži grobovi vojakov, ki so bili pred dvema letoma ustreljeni zaradi svojega jugoslovenskega mišljenja. To mesto sedaj zapuščamo, ker to zahteva nemška Avstrija. Ko bomo zastražili most čez Muro, se bo pač marsikomu zahotelo po našem belem kruhu. Tihotapci bodo tu imeli zlate čase. Pravijo, da je tako odredila antanta. Pa dobro. Ampak nov most čez Muro menda še zdaj nismo zgradili — vojaki so baje dva meseca čakali na delo, potem pa so odšli. In odhajati brez protesta se nam zdi toliko, kakor priznati, da nismo zgubili nič svojega. In to je dokaz naše obmejne politike.

Prijatelji humanistične gimnazije so ustanovili svoje društvo. Sedanji čas namreč pospravlja staro šaro preteklih stoletij in tudi

latinskim in grškim klasikom prefi nevarnost, da pojdejo iz šol v knjižnice, kjer se bodo z njimi lahko zabavali prijatelji humanistične izobrazbe. V Jugoslaviji se pripravlja šolska reforma in skušalo se bo tudi šolstvo prilagoditi časovnim nazorom. Latinščina ima še svoj pomen, ker nam olajšuje tudi učenje italijanščine in francoščine, glede grščine pa je javno mnenje, da nima nikakega pomena in da dijaki po nepotrebnem z njo izgubljajo čas. Zato pa bo treba uvesti v šole moderne jezike, omogočiti bo treba učenje slovanskih jezikov in pokazati mladim ljudem novo svetovno literaturo. Grške drame in Homerja moremo čitati v prevodu, kakor čitamo sedaj n. pr. Shakespearja. Če se zaradi Shakespearja ne učimo angleščine, ki je živ jezik, čemu bi se zaradi par klasikov učili mrtve grščine. Prijatelji humanistične izobrazbe imajo svoje izgovore, v javnosti pa najbrže ne bodo dobili mnogo pristašev. Nov čas zahteva novih ljudi in novih šol. Zato bo reforma nujno potrebna in jo klasični filologi ne bodo mogli preprečiti.

Plesni venček priredi Škol o priliki zaključka letošnjih plesnih večerov v soboto, 12. t. m. s pričetkom ob 21. uri zvečer v veliki dvorani Narodnega doma. Vstopnina za osebo 10 kron. Ker se posebna vabila ne bodo izdajala, se bratje in sestre kakor prijatelji mariborskega Sokola vabijo tem potom k najštevilnejši udeležbi. Čisti dobiček priredbe je namenjen za nabavo telovadnega orodja naraščaju.

Okrajno glavarstvo nam javlja, da je svoječasna prepoved shodov v župnijah Sv. Martin n. P., Sv. Venčesl, Slovenska Bistrica in Makole, ki je bila izdana v svrhu, da se prepreči nadaljnje širjenje črnih koz, še vedno v veljavi ter da za te občine ne velja naredba celokupne deželne vlade o zopetni svobodi sklicanja shodov z dne 29. maja t. l.

Blagovni promet v 15 kilometerskem obmejnem pasu. Z naredbo osrednje vlade (Uradni list št. 67) se določa blagovni promet v pasu 15 kilometrov od meje za gotove vrste blaga, da se onemogoči tihotapljenje. Promet z proizvodi, katerih izvoz je prepovedan oziroma dopuščen samo posebni organizaciji (Središnji zadrugi — člen 3 in 6 odločbe ministrskega sveta z dne 16. aprila 1920) in ki so naštet v členu omenjene odločbe, je sledeče omejen: V obmejnem pasu iz ene občine v drugo je potrebna dovolitev občine, iz katere se proizvodi izvažajo. Uvažanje v obmejni pas je dovoljeno samo na podlagi odpremnih izkaznic, katere izdajajo okrajna glavarstva in sicer na podlagi potrdila občine, v katero se uvažja, da je blago tamkaj potrebno. Dotične listine je priložiti tovrstnemu listu oziroma jih mora voznik nositi pri sebi. Dovolitev za promet v obmejnem pasu in za uvažanje mora obsegati: 1. ime občine, iz katere se blago izvažja, in občine, v katero se uvažja; 2. ime onega, ki blago pošilja oziroma izvažja, in ime onega, ki naj blago prejme ali označbo, da je blago določeno za prodajo na trgu; 3. vrsta in količina blaga; 4. rok za katerega velja dovolitev in vrnitev neprodanega blaga. Izvažanje iz obmejnega pasa v druge kraje kraljestva je prosto. Blago, ki se zasači brez izkaza, se zapleni. Mejo 15 kilometerskega pasa določi ministrstvo za finance.

Gremij trgovcev v Mariboru.

Z. J. Ž. podružnica Maribor priredi v soboto dne 12. junija 1920 ob 19. uri v veliki dvorani Križvega dvora društveni shod. Poroča delegat osrednjega odbora tovariš Korošec. Tovariši pridite vsi! Odbor.

Vstopnice k nastopu sokolskega naraščaja v Ljudskem vrtu dne 13. t. m. so v predprodaji v trgovini Baloh in Rosina na Grajskem trgu. Cene: stojišče (rudeče vstopnice) 4 K, sedeži (bele vstopnice) 10 K.

Koncert v „Oficirskem Domu“. V soboto, dne 12. junija se vrši v »Oficirskem domu« šramelkoncert vojaške godbe. Začetek ob 20. uri. Prijatelji in znanci gospodov oficirjev so dobro došli.

60letnica Alekse Šantića. Minister prosvete je poslal v Sarajevo vseučilišnega profesorja dr. Aleksandra Belića in člana narodnega gledališča Milorada Gavrilovića kot svojega namestnika na proslavo 60-letnice znanega našega književnika Alekse Šantića.

Okrožni načelniki. Podpisane ukaz, s katerim se imenuje in razporeja veliko število okrožnih načelnikov.

Imenovanja na beograjski univerzi. Za lektorja češkega jezika na filozofski fakulteti je imenovan dr. Stanislav Brambej, na poljedelski fakulteti pa za honorarnega profesorja za kulturo rastlinstva in selekcijo Aleksej Stebut, profesor bivšega agronomskega kurza v Moskvi.

Načrt za utemeljitev potrebe kreditov. Na zahtevo po izrednih in naknadnih kreditih je izdal finančni minister načrt za najbolj izčrpljivo temeljitev potrebe in podrobno obrazložbo kreditov.

Preureditev vseučilišč. Rektorat vseučilišča je predlagal, da se izpremeni 28. člen o ureditvi vseučilišč in člen 78 glede splošne uredbe vseučilišč. Te izpremembe so v zvezi s sprejetjem invalidnih častnikov, ki so dovršili nižji kurz vojne akademije.

Kontrola izvozne trgovine. Na večerajšnji ministrski seji je bil sprejet odlok da bo v bodoče vsa izvozna trgovina pod kontrolo, ki jo bo vlada naknadno določila. Središnja zadruga za izvoz, bo morala, ako bo obstajala, ves svoj dobiček razdeliti med poljedelce, ki so v vojni trpeli škodo. Ves izvoz blaga in carina se bo morala plačevati edino-le v dinarskih novčanicah, da se izboljša kurz našega denarja.

Papež gre v toplice. Po poročilih pariških listov je obolel papež na revmatizmu ter bo najbrže prisiljen iskati zdravja v kakem kopališču.

Mednarodna finančna konferenca. „Daily Cronicle“ poroča, da se sestane mednarodna finančna konferenca dne 25. t. m. v Bruslju.

Odmev graških dogodkov. Od pri ponedeljkovi demonstraciji na državnem mostu ranjenih oseb so sedaj umrle v bolnici še tri. Skupno število mrtvih znaša doslej 14 oseb. Danes popoldan bo položen na centralnem pokopališču 10 žrtev v skupen grob.

Stavka na zapadnem Češkem. Po poročilih praških časopisov se bo stavka na zapadnem Češkem končala, ker je izdaja doseganje količine moke zagotovljena. Po poročilu „Bohemie“ se je včeraj stavka razširila še po ostalih okrajih, tako da znaša skupno število stavkajočih 75.000.

Vozni red za vse proge Jugoslavije izvzemši one v Srbiji je izdala založna knjigarna Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg v Ljubljani ter stane 3 dinarje (12 K). Vozni red je jako okusno opremljen ter praktično sestavljen ter radi svoje žepne oblike tudi zelo priročen, tako da ga vsem prav toplo priporočamo. Omenjena knjigarna bo izdajala take vozne rede stalno vsako pomlad in jesen.

Sokolstvo.

I. dan naraščaja »Mariborskega okrožja MSŽ« se vrši v nedeljo 13. t. m. ob 16. uri v Mariboru v Ljudskem vrtu s sledečim sporedom: 1. Ženska deca proste vaje za l. 1920. 2. Orodna telovadba moške dece. 3. Vaje z drogovi v trojicah — naraščaj. 4. Igre. 5. Orodna telov. gojenk. 6. Orodna telovadba naraščaja. 7. Proste vaje moške dece.

»Sokol« v Mariboru. Vse brate se pozivlja, da se prvega dneva našega naraščaja polnoštevilno udeležite; bratje, ki imajo kroj, v kroju. Pokažimo naši mladini, da nam je draga, z našo polnoštevilno udeležbo. Zbirališče je pri III. deški šoli (pri Magdaleni) ob 15. uri, kamor pride tudi »Sokol« iz Studencev z godbo. Od tod skupen pohod na telovadišče v Ljudski vrt.

Odbor.

Zlet Sokolskega Saveza SHS v Maribor dne 29. avgusta 1920!

Zadnje vesti.

Borba Albancev proti Italijanom.

DKU Dunaj, 10. junija. Iz Lugana poročajo, da cenijo italijanski krogi albanske čete, ki so prodrle pred Valono na 15 do 20 tisoč mož, zdi pa se, da se nahajajo v ozadju še močnejši oddelki. Albanci so pričeli oblegati Valono. Italijani so se umaknili tudi iz vasi Bestrova in Selica, ki so jih na to zasedli Albanci.

Volilni red.

LDU Beograd, 10. junija. Odsek za volilni red je svoje delo končal in ga oddal v tisk. Odsek se je zedinil v vseh točkah razen v dveh: Za predlog dr. Palečka, naj se glasovi onih prebivalcev v Banatu, ki imajo pravico si izbrati kako tuje državljanstvo, ne vštejejo v število, ki je merodajno za število poslancev, so glasovali namreč samo demokrati in narodni klub, radikalci pa so bili proti. Druga točka nesoglasja je takozvani kancelparagraf, to je § 95. volilnega reda, ki prepoveduje duhovništvu volilno agitacijo v cerkvi in o priliki verskih obredov. Proti tej določbi sta ostro nastopila poslanca Hohnec in Šegvić, češ, da je nepotrebna in da žali vrhutega verski čut katoličanov. Ministrski predsednik dr. Vesnić je nato izjavil, da bo predložil obe vprašanji ministrskemu svetu v odločitev, končno besedo pa bo imel seveda parlament.

Posvetovanje o izpremembi načrta volilnega zakona.

LDU Beograd, 10. junija. (Uradno.) Danes se je vršila seja ministrskega sveta, ki je trajala od pol 10. ure do 13.15 ure. Na tej seji se je razpravljalo o vprašanju gotovih izprememb v načrtu volilnega zakona, kakor tudi o drugih vprašanjih iz resortov posameznih ministrstev.

Giolitti sestavi novo vlado?

DKU Dunaj, 10. junija. V dunajskih diplomatičnih krogih se z gotovostjo trdi, da bo poverjena naloga sestaviti novo italijansko vlado Giolittiju. Orlando baje ne pride v poštev, ker bi njegova politika ne mogla biti drugačna, nego je bila Nittijeva.

Revolucija v Perziji.

DKU London, 10. junija. Londonski listi prinašajo brezlično poročilo iz Moskve, ki javlja, da je izbruhnila v Perziji revolucija.

Mednarodna donavska komisija.

LDU Beograd, 10. junija. (Uradno.) 17. t. m. se bo sestala v Parizu mednarodna donavska komisija, predvidena v sklenjenih

mirovnih pogodbah. Kraljestvo SHS bo zastopal kot prvi delegat Mihajlo Ristić, polnomočni minister, kot njegov namestnik Franc Wilfan, kot tajnik g. Domanjko.

Konferenca v Spaai odgodena.

DKU Rim, 10. junija. (Brezžično). Na zahtevo ministrskega predsednika Nittija je bila konferenca v Spaai odgodena do sredine julija.

Glasovanje v vzhodni Prusiji.

DKU Pariz, 10. junija. (Brezžično). Interilirana komisija naznanja, da se bo vršilo ljudsko glasovanje v vzhodni Prusiji dne 11. junija.

Poljska vladna kriza.

DKU Varšava, 10. junija. Vlada je podala demisijo. Državni tajnik je demisijo sprejel, naprosil pa je člane, da do nadaljnjega vodijo svoje vladne posle.

Regent Aleksander v Ilidžu.

LDU Sarajevo, 10. junija. Sinoči ob 7. uri zvečer se je peljalo Njegovo visočanstvo prestolonaslednik regent Aleksander z avtomobilom preko Dvornika in Vlastenice skozi Sarajevo v Ilidže. Prestolonasledniku so aranžirali odgovarjajočo rezidenco. Po vsej poti, zlasti v sarajevskih ulicah, so mu prirejali spontane ovacije, posebno pa še v Ilidžu, kjer se je zbralo mnogo sveta. Regentu so se peljali nasproti predsednik deželne vlade, dr. Srškić in načelnik zdravstvenega odseka, Uroš Krulj. Regent bo ostal v Ilidžu nekoliko dni v strogem incognito.

Vprašanje Tešinjskega.

LDU Praga, 10. junija. Pariško poročilo o rešitvi tešinjskega vprašanja ni popolnoma resnično. Dejstvo je, da je poslaniška konferenca razpravljala o zadevi in sklenila predložiti čehoslovaški in poljski vladi, naj bi se rešilo tešinjsko vprašanje potom razsodišča. Pogajanja med Čehoslovaško in Poljsko se niso vršila in se ni ničesar odločilo. Vprašanje se ne more rešiti potom dogovora čehoslovaške in poljske delegacije v Parizu, ker je potreba, da zavzemajo vsi odgovorni činitelji stališče glede tešinjskega vprašanja. Tudi čehoslovaški minister za zunanje stvari dr. Beneš je enakega mnenja. Poljski minister Patek pride danes v Pariz, kjer bo imel z dr. Benešem posvetovanja. Dr. Beneš se bo po teh posvetovanjih vrnil v Prago, kjer bo merodajnim činiteljem poročal, kako se to vprašanje razmotriva v Parizu in kakšne so v tem oziru namere poljske vlade. Jasno je torej, da so poročila o sporazumu prezgodnja.

Iz čehoslovaškega senata.

DKU Praga, 10. junija. V današnji seji senata je izjavil senator dr. Heller (nemški soc. demokrat) da se njegova skupina popolnoma strinja z izjavo poslanca Seligerja v poslanski zbornici, posebno pa še radi socializacije in samoodločbe vseh v Čehoslovaški živčih narodov, torej tudi Nemcev.

Poljsko-česka pogajanja.

LDU Praga, 9. junija. Ministrski predsednik Tušar je izjavil v senatu, da pride

poljski minister Patek v Pariz in bo ondi konferiral z zunanjim ministrom. Dr. Beneš bo odšel potem neutegoma v Prago, da informira vlado o poljskih namerah.

Borzna poročila.

LDU. Curih, 10. junija. (Borza.) Devize: Berlin 13.70, Holandska 201, Newyork 550, London 21.54, Pariz 42.50, Milan 32.25, Bruselj 44.25, Kopenhagen 93.50, Stockholm 118.75, Kristijanija 98.50, Madrid 89.75, Buenos Aires 230, Praga 12.45, Zagreb 5.25, Budimpešta 3.25, Varšava 3, Dunaj 4, avstrijske žigosane krone 4.

LDU. Beograd, 9. junija. (Borza.) 20-dinarjev v zlatu 23, zahtevano 22.80, angleški funt 91, zahtevano 88, francoski frank 188, zahtevano 186, ameriški dolarji ponudeno 21.75, zahtevano 21.50, italijanske lire ponudeno 140, zahtevano 120, romunski leji 55, zahtevano 54, čehoslovaške krone —, zahtevano 58, nemške marke ponudeno 64.50, zahtevano 64, bolgarski levi 42, zahtevano 40, avstrijske krone in grške drahme včeraj na borzi sploh niso notirale.

Razne vesti.

Čudno maščevanje. Iz Berlina in Hamburga poročajo, da so Nemci jugoslovanske zdravnike, kateri so bili prišli na Nemško, da bi študirali tuberkulozo, pozvali, naj zapuste nemške klinike in tudi Nemčijo. Za vzrok svojega ukrepa navajajo, da Jugoslavija od Nemške zahteva, da mora izročiti osebe, katere so krive svetovne vojne.

Milijonarji v Ameriki. V Združenih državah smatrajo za milijonarja vsakega, kogar čisti dobiček znaša letno 100.000 dolarjev. Leta 1909 je bilo v Ameriki 2348 milijonarjev, toda že leta 1916 jih je vojna skoro potrojila. Novi milijonarji so nedvomno eno največjih vojnih zla. Največji dohodek znaša 34 milijonov in sicer pripada Rockefellerju. Najbogatejša ženska je gospa Harri-mann, ki ima 584.000 dolarjav letnih dohodkov. Vsi ti so registrirani dobički; kje pa so neregistrirani.

Severni tečaj kot zdravilišče. O priliki smrti raziskovalca severnega tečaja Pearyja so listi naglašali zanimivo dejstvo, da je ta znameniti raziskovalec potoval na severni tečaj le iz zdravstvenih ozirnov. Peary je bil precej slabotnega zdravja in je pripovedal sam, da mu je zrak polarnih krajev, v katerih je prebil mnogo let svojega življenja, postal dobesedno že življenska potreba. Le v dotičnih krajih se je telesno počutil popolnoma svežega in krepkega. V zadnjem času se je Peary bavil z zrakoplovstvom in je nameraval z zrakoplovom na severni tečaj.

Romantični dogodek. Časopisi poročajo o romantičnem dogodku, ki se je zgodil ob priliki bega Djenikinove armade iz Novorosijska. Neki vlak rdečega križa ameriške pomožne ekspedicije je porabil zadnja drva in prešla mu je nevarnost, da pade v roke rdeče garde. Američani so se odločili, da žrtvujejo vagon konzerv s svinjskim mesom in — puščajoč za seboj debeli, črni oblak dima in šireči vonj pečene svinjetine, je mogel bolniški vlak uteči rdeči armadi, kot pravi poročilo.

Izgubljeni diamanti. V Londonu je izgubil neki belgijski trgovec z diamanti, mal kovčeg z diamanti v vrednosti 60 000 angleških funtov, to je 50 milijonov kron. To je res lepa izguba. Bogve, kam se bo obrnil pošten najditelj ki mu je prišel ta kovčeg v roke?

Torpedi napolnjeni z žganjem. Odkar je v Ameriki prepovedana vsaka pijača, se moramo samo čuditi, s kako duhovitiimi zvijačami vendarle utihotapljaajo ljubitelji pijače svojo pekočo tekočino v državo »suše«, kot danes imenujejo Ameriko.

Pred kratkim so potniki prinesli žganje v punčkah, danes javljajo, da so našli v torpedih, ki so bili poslani v Ameriko, 25 galonov (blizu en hektoliter) žganja. Ravno so zgradili nov torpedo, ki bi mogel prinesiti 50 galonov žganja.

Zgodovina sladkorja. Dandanašnji ja sladkor eno najpotrebnejših živil. Malokdo pa ve, da so sladkor rabil že Kitajci pred 2000 leti. V srednjem veku je prišel sladkor v rabo pri Portugalcih najprvo. Ljudstvo je govorilo, da izdelujejo sladkor indijski čarodejci. Šele Marco Polo je preprčal v letih 1271. do 1295. svet, da je to bajka.

Nov izum Marconija. Iz Rima se poroča, da je prispelo tjakaj poročilo Marconija, da je na svoji za brezžične poiskuse opremljeni ladji v Sredozemskem morju z velikim uspehom uporabljal svoj novi izum — radio goniometer, — ki naznači smer, iz katere prihajajo iz sednjih brezžičnih postaj razposlani valovi. Marconi je zamogel s svojim novim aparatom v bližini španske obale, kjer je morje na posameznih krajih jako globoko, natančno določiti kraj, kjer se je nahajala njegova ladja.

Slov. mestno gledališče.

Repertoar tekočega tedna:

V soboto 12.: »Smrt majke Jugovića«. Ab. A-48.
V nedeljo 13.: »Pecant možje«. Ab. B-50.

Izdaja: Tiskovna zadruga Maribor.

Odgovorni urednik: Fr. Voglar.

Tiska »Mariborska tiskarna d. d.«

Podpirajte »Jugosl. Matico«!

Mala oznanila.

Zamenja se lepo stanovanje z tremi sobami v Celju proti takemu v Mariboru. Naslov pove upravništvo. 2-2

Kupim dobro ohranjeno ali novo kolo z dobrim gumijem. Pismene ponudbe Aškerčeva ulica št. 11. 2-2

Dv nadstropna hiša se proda. Vprašati je v Gregorčičevi ulici 19, I. nadstr., pri g. Bodner. 2-1

Kam greste, očka?

Imam dve hčerki potrebni možitve, zato grem v upravništvo

Mariborskega delavca

da objavim ženitno ponudbo, kajti na ta način jih najprej omožim!